אָסוּר, [ה]אֶלָּא אִם כֵּן כָּל פִּרְצָה מֵהֶם (מו) פְּחוּתָה (מז) מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים: ט (מח) *[ו]פָּרוּץ כָּעוֹמֵד, מֻתָּר (מט) בֵּין בִּשְׁתִּי (נ) בֵּין בְּעֵרֶב, [ז]וּבִלְבַד (נא) שֶׁלֹּא יְהֵא בְּמָקוֹם אֶחָד פָּרוּץ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, (נב) אֲבָל עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת מֻתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּפֶתַח: י [ח]אִם עָשָׂה צוּרַת פֶּתַח (נג) אֲפִלּוּ לְפִרְצָה יְתֵרָה מֵעֶשֶׂר, (נד) מֻתָּר. [ט]וַאֲפִלּוּ לֹא נָעַץ אֶלָּא אַרְבָּעָה קוֹנְדִיסִין בְּאַרְבַּע רוּחוֹת וְעָשָׂה צוּרַת פֶּתַח (נה) עַל גַּבֵּיהֶן, מֻתָּר. (נו) [י]וְהָנֵי מִלֵּי בֶּחָצֵר וּמָבוֹי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דָּיוֹרִין, *אֲבָל בְּבִקְעָה לֹא מְהֲנֵי *בְּשֶׁכָּל הָרוּחוֹת

ה רַשִׁ״י שָׁם וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ט״ז (הי״ז), מַמְשָׁנָה דְּמַקִּיפִין בְּקָנִים, שָׁם ט״ז (ע״ב). ו שָׁם בַּגְּמָרָא ט״ז (ע״ב). ז מִשְׁנָה שָׁם ט״ו (ע״ב). ח מִשְׁנָה בְּרֵישׁ עֲרוּבִין (ב.). ט שָׁם י״א (ע״ב) מַסְקָנַת הַגְּמָרָא אַלִּיבָּא דְּמַתְנִיתָא. י שָׁם בְּדִבְרֵי הָרֹא״ש סִימָן י״ג בַּפֵּרוּשׁ הַשֵּׁנִי.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִצְטָרְפִים אַהֲדָדֵי וּמִתְבַּטֵּל הַפָּרוּץ לְגַבֵּיהּ, וַאֲפִלּוּ אִם הָעוֹמֵד גּוּפָא שֶׁבִּשְׁנֵי הַצְּדָדִים אֵינוֹ בְּמִלּוּאוֹ (לא) אֶלָּא יֵשׁ בְּכָל אֶחָד גַּם כֵּן פִּרְצָה אֶלָּא שֶׁהָעוֹמֵד רָבָה עָלָיו, נֶחֱשָׁב עַל יְדֵי זֶה כְּאִלּוּ כֻּלּוֹ עוֹמֵד וּמִתְבַּטֵּל הַפָּרוּץ שֶׁבָּאֶמְצַע, כְּגוֹן שֶׁהָיָה שֶׁטַח הָרוּחַ רֹחַב חֲמִשָּׁה עָשָׂר אַמָּה וְנִשְׁאַר בִּקְצֵה הַכֹּתֶל אַמָּה וְנִפְרַץ אַמָּה וְנִשְׁאָר עוֹמֵד שְׁנֵי אַמּוֹת וְאֶצְלוֹ פִּרְצָה גְּדוֹלָה שֶׁל שִׁבְעָה אַמּוֹת וְאֶצְלוֹ עוֹמֵד שְׁנֵי אַמּוֹת וְעוֹד פִּרְצָה אַמָּה וְעוֹד פַּס אַמָּה בַּקָּצֶה הַשֵּׁנִי שֶׁל הַכֹּתֶל, נֶחֱשָׁב זֶה כְּאִלּוּ עוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ: (מו) **פְּחוּתָה וְכוּ׳.** דְּהָוֵי לָבוּד וּכְעוֹמֵד דָּמֵי, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם בְּלֹא זֶה הָיָה שָׁם פִּרְצָה גְּדוֹלָה כְּגוֹן שֶׁמַּחֲזִיק שֶׁטַח אוֹתוֹ הָרוּחַ אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה וְהָיָה שָׁם פִּרְצָה שֶׁל חֲמִשָּׁה אַמּוֹת בְּמָקוֹם אֶחָד וּבְשִׁשָּׁה אַמּוֹת הַנּוֹתָרִים הָיָה בְּכֻלָּן פְּרָצוֹת קְטַנּוֹת שֶׁל פָּחוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים, (לג) חָשְׁבִינַן אוֹתָן הַפְּרָצוֹת כְּאִלּוּ הֵן סְתוּמוֹת וְנִמְצָא שֶׁהָעוֹמֵד מְרֻבָּה: (מז) **מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים.** וְאַף דִּבְפָרוּץ כָּעוֹמֵד מְבֹאָר בְּסָעִיף ט׳ דְּעַד עֶשֶׂר אַמּוֹת נֶחֱשָׁב לְפֶתַח, בְּפָרוּץ מְרֻבָּה אֲפִלּוּ עַל יְדֵי פְּרָצוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים גַּם כֵּן אָסוּר, מִשּׁוּם דְּהָעוֹמֵד מִתְבַּטֵּל לְגַבֵּיהּ: ט (מח) **פָּרוּץ כָּעוֹמֵד מֻתָּר.** דְּלֹא צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הָעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ, אֲפִלּוּ אִם שָׁוִין הֵם גַּם כֵּן מֻתָּר כֵּיוָן שֶׁאֵין הַפָּרוּץ מְרֻבָּה, וַאֲפִלּוּ כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ (לג) מֻתָּר לְטַלְטֵל, דְּיֵשׁ עַל זֶה דִּין מְחִצָּה שְׁלֵמָה: (מט) **בֵּין בִּשְׁתִּי.** שֶׁעוֹמֵד עַל גַּבֵּי קַרְקַע בַּגֹּבַהּ וְיֵשׁ (לד) חֲלָלִים רְחָבִים בְּתוֹךְ הַמְּחִצָּה עַד שֶׁהַפָּרוּץ הוּא שָׁוֶה לָעוֹמֵד: (נ) **בֵּין בָּעֵרֶב.** דַּע (לה) דְּכָל מְחִצָּה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּתַחְתִּיתוֹ חָלָל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים [דְּאִם הָיָה בּוֹ חָלָל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אֲפִלּוּ לְמַעְלָה עָשָׂה הַשִּׁבְעָה טְפָחִים בְּלֹא שׁוּם חָלָל דְּנִמְצָא שֶׁהָעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ אוֹ שֶׁהָיָה לְמַעְלָה עֲשָׂרָה טְפָחִים שְׁלֵמִים, גַּם כֵּן לָא מְהַנֵּי, דְּהָוֵי לֵיהּ מְחִצָּה שֶׁהַגְּדָיִים בּוֹקְעִין תַּחְתֶּיהָ], וְכֵן אִם הַמְּחִצָּה הָיָה לְמַטָּה גֹּבַהּ שִׁשָּׁה טְפָחִים (לו) וְהִרְחִיק שְׁלֹשָׁה טְפָחִים שְׁלֵמִים וְהֶעֱמִיד לְמַעְלָה עוֹד פַּס וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה טְפָחִים גַּם כֵּן לָא מְהַנֵּי אַף שֶׁהָעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ, (לז) דְּאָתֵי אֲוִיר שֶׁל חָלָל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים שֶׁתַּחַת הַפַּס וַאֲוִיר שֶׁלְּמַעְלָה מִן הַפַּס עַד לָרָקִיעַ וּמְבַטְּלֵי לֵיהּ לְהַפַּס שֶׁבָּאֶמְצַע, (לח) וְכֵן אִם עָשָׂה לְמַטָּה בְּתַחְתִּיתוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְכֵן לְמַעְלָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וּבָאֶמְצַע נִשְׁאָר רֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים חָלָל, אַף שֶׁבְּסַךְ הַכֹּל יֵשׁ עוֹמֵד שֶׁל שִׁשָּׁה טְפָחִים וּמְרֻבָּה הוּא עַל הֶחָלָל שֶׁבֵּינְתַיִם, לָא הָוֵי מְחִצָּה, דְּאָתֵי אֲוִירָא דִּלְמַעְלָה וְהָאֲוִיר אַרְבָּעָה טְפָחִים שֶׁבָּאֶמְצַע וּמְבַטְּלֵי לֵיהּ לְהַשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים, אֲבָל אִם עָשָׂה לְמַעְלָה אַרְבָּעָה טְפָחִים וּבְתַחְתִּיתוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וּבָאֶמְצַע נִשְׁאָר שְׁלֹשָׁה טְפָחִים חָלָל, בָּזֶה לָא אָמְרִינַן דְּהָאֲוִירִין מְבַטְּלֵי לֵיהּ לְהָאַרְבָּעָה טְפָחִים עוֹמֵד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁאַחֲרֵי שֶׁהוּא מְרֻבָּה עַל הָאֲוִיר שֶׁתַּחְתָּיו אֵין יָכוֹל הָאֲוִיר לְבַטְּלוֹ דְּאַדְּרַבָּה הָאֲוִיר בָּטֵל לְגַבֵּיהּ וּכְאִלּוּ סָתוּם כֻּלּוֹ דָּמְיָא. וְהִנֵּה בְּזֶה הַצִּיּוּר שֶׁצִּיַּרְנוּ הָעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ וּפָרוּץ כָּעוֹמֵד לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּעֵרֶב כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה פרוץ), וְהִנֵּה לָשׁוֹן זֶה שֶׁל הַמְחַבֵּר הוּא נוֹבֵעַ מִלְּשׁוֹן הַטּוּר, וְנִרְאֶה דְּהַטּוּר לָאו דַּוְקָא נָקַט פָּרוּץ כָּעוֹמֵד לְעִנְיַן עֵרֶב, וּמִשּׁוּם שְׁתִי נַקְטֵיהּ, וְתֵדַע דִּבְפִסְקֵי הָרֹא״ש (פ״א סי׳ יג) לֹא כָּתַב שָׁם רַק דְּעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ מַתִּיר בְּעֵרֶב, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (נא) **שֶׁלֹּא יְהֵא וְכוּ׳.** דְּעַל יְדֵי זֶה נֶחֱשָׁב כָּל הַכֹּתֶל כְּאִלּוּ אֵינוֹ, וַאֲפִלּוּ הָעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ: (נב) **אֲבָל עַד עֶשֶׂר.** וְעַד בִּכְלָל: י (נג) **אֲפִלּוּ וְכוּ׳.** דְּשׁוּב אֵין נֶחֱשָׁב הַמָּקוֹם הַהוּא לְפִרְצָה: (נד) **מֻתָּר.** וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁכָּל הָאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָיָה בָּהֶן פְּרָצוֹת כָּאֵלּוּ: (נה) **עַל גַּבֵּיהֶן מֻתָּר.** לְטַלְטֵל בְּתוֹכָן, דְּכִדְפָנוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פְּתָחִים חֲשִׁיבִי: (נו) **וְהָנֵי מִלֵּי בְּחָצֵר וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁנָּפְלוּ כְּתָלֶיהָ וְעָשָׂה שָׁם קוּנְדָּסִין בְּצוּרַת פְּתָחִים,

בֵּאוּר הֲלָכָה

ט * **פָּרוּץ כָּעוֹמֵד מֻתָּר בֵּין בִּשְׁתִּי בֵּין בְּעֵרֶב.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק ג) בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ דִּלְעִנְיַן עֵרֶב לֹא מַשְׁכַּחַת לָהּ, וַאֲבָאֵר דְּבָרַי. הִנֵּה אַף דִּבְבֵית יוֹסֵף כָּתַב לְבָאֵר דִּבְרֵי הַטּוּר דְּאַף דְּבַגְּמָרָא (טז:) אַיְירֵי לְעִנְיַן עֵרֶב בְּעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ, מִכָּל מָקוֹם לְפִי מַאי דַּאֲנָן קַיְימָא לָן דְּפָרוּץ כָּעוֹמֵד נַמִי שָׁרִי הוּא הַדִּין בְּעֵרֶב נַמִי דִּינָא הָכִי, אֲבָל בְּעַל כָּרְחָךְ אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן, דִּבְעֵרֶב הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ, דְּאִם הָיָה פָּרוּץ כָּעוֹמֵד וּכְגוֹן שֶׁעָשָׂה לְמַעְלָה פַּס שֶׁל שָׁלֹשׁ וּמֶחֱצָה טְפָחִים וְהֶחָלָל נַמִי שָׁלֹשׁ וּמֶחֱצָה טְפָחִים [וּלְמַטָּה פַּס שֶׁל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, דִּבְלָאו הָכִי אֵין מְחִיצָה כְּלָל], לֹא נוּכַל לְהַתִּיר בָּזֶה מֵחֲמַת פָּרוּץ כָּעוֹמֵד, דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ אֲוִיר לְמַעְלָה מֵהַפַּס הָעֶלְיוֹן עַד לָרָקִיעַ, אָמְרִינַן אָתֵי אֲוִירָא דְּהַאי גִּיסָא וּדְהַאי גִּיסָא [הַיְנוּ הֶחָלָל שֶׁבָּאֶמְצַע] וּמְבַטְּלֵי לֵיהּ לְהַפַּס, וְדַוְקָא בְּעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ כְּגוֹן שֶׁהָיָה הַפַּס אַרְבָּעָה וּבָאֶמְצַע שָׁלֹשׁ אָז לֹא אָמְרִינַן אָתֵי אֲוִירָא וּמְבַטְּלֵי לֵיהּ, אֲבָל לֹא כְּשֶׁהַפָּרוּץ שָׁוֶה לָעוֹמֵד, וְכִדְמוּכָח בְּהֶדְיָא בַּסּוּגְיָא דַף י׳ עַמּוּד ב׳ דַּאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר פָּרוּץ כָּעוֹמֵד מֻתָּר, אִם יֵשׁ אֲוִיר מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִין אָתֵי אֲוִירָא וּמְבַטֵּל לֵיהּ, וְהָעְתִּיק דִּין זֶה בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק כג) לְדִינָא לְעִנְיַן שְׁתִי, עַיֵּן שָׁם, וְעַל כָּרְחָךְ צָרִיךְ לוֹמַר דְּהַטּוּר לָאו בְּדַוְקָא נָקַט פָּרוּץ כָּעוֹמֵד לְעִנְיַן עֵרֶב, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג), וְדִבְרֵי הַבֵּית יוֹסֵף צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל. וְדַע דְּהָא דְּקַיְימָא לָן פָּרוּץ כָּעוֹמֵד מֻתָּר הוּא אֲפִלּוּ כָּל הָאַרְבַּע מְחִיצוֹת עֲשׂוּיוֹת כֵּן, וּרְאֶיָה מִמַּה דְּאִיתָא שָׁם בַּמִּשְׁנָה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא הַפְּרָצוֹת יְתֵרוֹת עַל הַבִּנְיָן דְּמַיְירֵי הַמִּשְׁנָה בְּכָל הַהֶקֵּף:

י * **אֲבָל בְּבִקְעָה לֹא מְהַנֵּי וְכוּ׳.** מִסְּתִימַת הַטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכֵן מִקִּצּוּר פִּסְקֵי הָרֹא״ש (פ״א יג) וּמִתּוֹסָפוֹת (יא.) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אִילֵימָא **מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ בְּעֶשֶׂר לֹא מְהַנֵּי בְּבִקְעָה, אָכֵן מִדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי** (כלאים פ״ד ה״ב) **שֶׁהוּבָא בָּרֹא״ש** (סי׳ יג) **מַשְׁמַע בְּהֶדְיָא דְּדַוְקָא בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר לֹא מְהַנֵּי אֲבָל בְּעֶשֶׂר מְהַנֵּי אַף בְּבִקְעָה,** וְלָמָּה נֹאמַר שֶׁהָרֹא״ש יַחֲלֹק עַל זֶה [וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת מִפַּשְׁטִיּוּת הַסּוּגְיָא דִּילָן, דְּקָאָמַר אִילֵימָא בְּעֶשֶׂר וְכוּ׳ וְלֹא מְשַׁנֵּי דְּרַבִּי יוֹחָנָן אַיְירֵי בְּבִקְעָה, עַיֵּן שָׁם], וּלְדִינָא בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל וְלִסְמֹךְ אַסְמַ״ג (ל״ת סה) וּסְמַ״ק (סי׳ רפב) שֶׁכָּתְבוּ בְּהֶדְיָא לְהָקֵל בָּזֶה. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל מח ס״ה) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּהֶדְיָא לְהָקֵל. **וְדַע עוֹד דְּאִם עָשָׂה אַרְבָּעָה קוּנְדָּסִין בְּרֹשׁוּת הָרַבִּים בְּצוּרַת הַפֶּתַח, בְּוַדַּאי לֹא מְהַנֵּי אַף בְּעֶשֶׂר,** דְּהָא מְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן שס״ד **דְּאֵין מְעָרְבִין רְשׁוּת הָרַבִּים כִּי אִם בִּדְלָתוֹת:**

* **כְּשֶׁכָּל הָרוּחוֹת עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח. הַפְּרִי מְגָדִים נִסְתַּפֵּק בְּסִימָן שס״ג**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י״ז], וְכֵן מַשְׁמַע בְּרִיטְבָּ״א בְּאוֹתָהּ סוּגְיָא (ד״ה ושמעינן). **וּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים, מִשּׁוּם דְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ** (ש״ב ס״ב לה) **וְהָרִיאַ״ז [הוּבָא בְּשִׁלְטֵי גִּבּוֹרִים** (עירובין ד.)], **דְּעוֹמֵד מִשְׁתֵּי רוּחוֹת לֹא נִקְרָא עוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ.** וְדַע עוֹד דְּאַף לְדַעַת הָאוֹר זָרוּעַ דְּמִשְׁתֵּי רוּחוֹת הָוֵי עוֹמֵד לְבַטֵּל הַפָּרוּץ, דַּוְקָא שֶׁהָיָה עוֹמֵד גָּמוּר, אֲבָל אִם הָיָה עוֹמֵד רַק עַל יְדֵי לָבוּד, לֹא מִצְטָרְפִי לְבַטֵּל הַפָּרוּץ וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא הַגָּהוֹת אֶשֵׁר״י בִּשְׁמוֹ, וְעַיֵּן שָׁם בְּאוֹר זָרוּעַ שֶׁתֵּרֵץ בָּזֶה סְתִירַת הַסּוּגְיָא לְעִנְיַן עוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ מִשְׁתֵּי רוּחוֹת, אֲבָל מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת וְהָרִיטְבָּ״א שֶׁתֵּרְצוּ בְּאֹפֶן אַחֵר, מוּכָח דִּלְדִידְהוּ אֵין חִלּוּק בָּזֶה בֵּין עוֹמֵד גָּמוּר וּבֵין עוֹמֵד שֶׁעַל יְדֵי לָבוּד, מִכָּל מָקוֹם לַהֲלָכָה אֵין לְהָקֵל בָּזֶה, מֵאַחַר דִּלְדַעַת הָרַשְׁבָּ״א וְרִיאַ״ז בְּלָאו הָכִי בְּעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ מִשְׁתֵּי רוּחוֹת לֹא חָשִׁיב עוֹמֵד מְרֻבָּה וְכַנַּ״ל: (לא) דְּחָשִׁיב זֶה כְּעוֹמֵד וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שס״ג סָעִיף ל״ד, וּמִמֵּילָא לְמַאן דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּמִשְׁתֵּי רוּחוֹת גַּם כֵּן חָשִׁיב עוֹמֵד, אֲפִלּוּ בִּכְהַאי גַּוְנָא הָוֵי עוֹמֵד: (לב) מְבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת: ט (לג) גְּמָרָא (עירובין טז.) וְאַחֲרוֹנִים: (לד) **וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה הַפָּרוּץ בְּמָקוֹם אֶחָד, שֶׁחֲצִי הַכֹּתֶל נִפְרָץ.** וְעַיֵּן בְּרֵישׁ סִימָן שס״ה (סעיף א) לְעִנְיַן אִם הַפִּרְצָה הָיָה בְּרֹאשׁ הַמָּבוֹי. וּלְעִנְיַן חָצֵר יֵשׁ עוֹד כְּלָלִים אֲחֵרִים, עַיֵּן רֵישׁ סִימָן שס״ג (סעיף ב): (לה) גְּמָרָא (שם טז:): (לו) דְּאִם לֹא הָיוּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים שְׁלֵמִים הָוֵי לָבוּד: (לז) גְּמָרָא (שם): (לח) תּוֹסָפוֹת (שם ד״ה אי) וְהָרִיטְבָּ״א (שם). וְכָל שֶׁכֵּן לְהָרַשְׁבָּ״א וְהָרִיאַ״ז בְּלָאו הָכִי לֹא מְהַנֵּי, דְּהָוֵי עוֹמֵד מִשְׁתֵּי רוּחוֹת וּלְדַעְתָּם לֹא הָוֵי עוֹמֵד. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז) שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּגַם הַגָּהוֹת אֶשֵׁר״י בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ לֹא פָּלֵיג עַל זֶה, וְהַמְעַיֵּן הֵיטֵב בְּאוֹר זָרוּעַ שֶׁלְּפָנֵינוּ מִתְחִלַּת

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(נז) עַל יְדֵי צוּרַת פֶּתַח. (ה) * כוּלְהָרַמְבַּ״ם אֵין צוּרַת הַפֶּתַח מוֹעִיל (נח) לְפִרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר (נט) אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד מְרֻבֶּה עַל הַפָּרוּץ (וְאָז מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בְּבִקְעָה בְּכָל הָרוּחוֹת) (בית יוסף בשם סמ״ג (ל״ת פה) וסמ״ק (פי׳ רפג)): יא לְמַהוּ צוּרַת פֶּתַח, (ס) קָנָה מִכָּאן (ו) וְקָנָה מִכָּאן (סא) * וְקָנָה עַל גַּבֵּיהֶן, (סב) מְאֲפִלּוּ אֵינוֹ נוֹגֵעַ בָּהֶן אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם כַּמָּה אַמּוֹת, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא גֹּבַהּ הַקָּנִים שֶׁמִּכָּאן וּמִכָּאן עֲשָׂרָה טְפָחִים (סג) נוְיִהְיוּ (ז) מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד קָנָה סהָעֶלְיוֹן, וְאִם חִבֵּר הַקָּנָה הָעֶלְיוֹן לִשְׁנֵי הַקָּנִים אוֹ לְאֶחָד מֵהֶן (ח) (סד) מִן הַצַּד,

כ טור בִּשְׁמוֹ בְּפֶרֶק ט״ז (הט״ז). ל עֲרוּבִין י״א (ע״א). מ שָׁם וּכְרַב נַחְמָן, הָרִי״ף (עירובין ג.) וְהָרֹא״ש (פ״א סי״ד) וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ט״ז (הי״ט). נ רַמְבַּ״ם שָׁם מֵהָא דְּכִפָּה עֲרוּבִין י״א (ע״א). ס מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא שָׁם, וְכֵן כָּתַב הָרֹא״ש שָׁם (פ״א סי׳ יד).

בְּאֵר הֵיטֵב

י (ה) וּלְהָרַמְבַּ״ם. אֲבָל בְּרוּחַ שְׁלִישִׁית שֶׁל מָבוֹי, מְהַנֵּי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן שס״ד סָעִיף א׳ בְּמָבוֹי מְפֻלָּשׁ: יא (ו) וְקָנָה. וַאֲפִלּוּ אֶחָד גַּסָּה מֵחֲבֵרוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח): (ז) מְכֻוָּנִים. אֲבָל מְרֻחָקִים מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, פָּסוּל. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יט): (ח) מִן הַצַּד. וְאִם עָשָׂה גַּם קָנָה אַחֵר תַּחְתָּיו, כָּשֵׁר. מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לִשְׁלֹף

בֵּאוּר הֲלָכָה

(מש״ז סק״א ד״ה צורת) בְּצוּרַת הַפֶּתַח שֶׁל אַרְבָּעָה קוּנְדָּסִין, אִי הָוֵי מְחִיצָה דִּין תּוֹרָה וּלְחַיֵּב הַזּוֹרֵק בּוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ דְּצוּרַת הַפֶּתַח מְהַנֵּי רַק לְהַתִּיר כַּרְמְלִית אוֹ פִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר דְּמִן הַתּוֹרָה הָוֵי מְחִיצָה מֻשּׁוּם הָכִי מְהַנֵּי צוּרַת הַפֶּתַח, עַיֵּן שָׁם [וּמַה שֶּׁהֵבִיא קְצָת רְאָיָה מִסִּימָן תר״ל סָעִיף ו׳ גַּבֵּי סֻכָּה, חִפַּשְׂתִּי בָּרִאשׁוֹנִים וְלֹא מָצָאתִי לְאֶחָד מֵהֶן שֶׁיִּכְתֹּב דְּמַיְירֵי שֶׁהִנִּיחַ קָנִים עַל הַקּוּנְדָּסִין]. וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּעֵרוּבִין דַּף י״א (ע״א) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אִילֵימָא וְכֵן בָּרֹא״ש (פ״א סי׳ יג) וְרַשְׁבָּ״א (יא. ד״ה נעץ) שֶׁהִקְשׁוּ דְּאַמַּאי הֲצִרְכוּ לַעֲשׂוֹת פַּס בֵּירָאוֹת לְהַתִּיר לְהַשְׁקוֹת לְבֶהֱמַת עוֹלֵי רְגָלִים יַעֲשׂוּ אַרְבָּעָה קוּנְדָּסִין וְקָנָה עַל גַּבֵּיהֶן דְּהָוֵי צוּרַת הַפֶּתַח, וַהֲרֵי שָׁם הַפַּסֵּי בֵּירָאוֹת אַף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הוּא כִּדְאִיתָא בְּדַף כ׳ (ע״א) בַּגְּמָרָא עַיֵּן שָׁם, וַאֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לְדִידְהוּ עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח דְּאַרְבָּעָה קוּנְדָּסִין לְטַלְטֵל מִן הַבּוֹר לְשָׁם, הֲרֵי דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא נַעֲשָׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד, אֶמְנָם לְתַרוּצָא דְּרִיצְבָּ״א שָׁם בַּתּוֹסָפוֹת דְּהַגְּמָרָא לֹא מַיְירֵי כִּי אִם בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי מְחִיצוֹת כְּהִלְכָתָן, וְכֵן הִסְכִּים שָׁם הָרִיטְבָּ״א (שם ד״ה חצר) לְתַרוּץ זֶה עַיֵּן שָׁם, אִם כֵּן לֹא מוּכָח מִידִי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְפַרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (יא.) דְּמַיְירֵי הָא דְּאַרְבַּע קוּנְדָּסִין שֶׁהָיוּ קָנִים בֵּינֵיהֶן פָּחוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים בֵּין זֶה לָזֶה כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְחִיצָה, בְּוַדַּאי מוּכָח לְהֶדְיָא דְּעַל יְדֵי קוּנְדָּסִין גְּרִידָא לֹא הָוֵי מְחִיצָה, וְכֵן בָּרִיטְבָּ״א (שם ד״ה במאי) הֵבִיא פֵּרוּשׁ זֶה בְּשֵׁם רַבּוֹ עַיֵּן שָׁם וְכֵן מוּכָח בָּרִי״ף (עירובין ב:) בְּשֵׁם רַב הַאי גָּאוֹן שֶׁמְּפָרֵשׁ כֵּן [מִדְּכָתַב שָׁם עַל צוּרַת הַפֶּתַח שֶׁעֲשָׂאוֹ מִן הַצַּד דְּהַיְנוּ שֶׁעֲשָׂאוֹ לְהַצּוּרַת פֶּתַח בְּקֶרֶן זָוִית וּמִשּׁוּם דְּפִתְחָא בְּקֶרֶן זָוִית לֹא עָבְדִי אִינְשֵׁי, וַהֲרֵי בַּשַּׁ״ס הוּבָא מֵימְרָא זוֹ עַל הַהִיא דְּאַרְבָּעָה קוּנְדָּסִין, אַלְמָא שֶׁהָיָה סָתוּם הַמְּחִיצָה עַד אוֹתוֹ מָקוֹם], וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א (שם ד״ה נעץ) שֶׁהָרִי״ף הוֹלֵךְ בְּשִׁיטַת רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (יא.), וְכֵן הָרַמְבַּ״ם (שבת פט״ז ה״כ) שֶׁהֶעְתִּיק כְּדִבְרֵי הָרִי״ף בְּעִנְיַן מִן הַצַּד, מוּכָח גַּם כֵּן דִּמְפָרֵשׁ כְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל, וּלְכָל הָנֵי עַל כָּל פָּנִים אֵין שׁוּם מָקוֹר דְּיִהְיֶה מְחִיצָה מִדְּאוֹרַיְיתָא עַל יְדֵי אַרְבָּעָה קוּנְדָּסִין גְּרִידָא, וְאַדְּרַבָּה מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה לְהִפּוּךְ מִדְּהִצְרִיכוּ שֶׁיִּהְיוּ קָנִים בֵּינֵיהֶן [אֶלָּא שֶׁאֶפְשָׁר קְצָת לִדְחוֹת דְּהוּא מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא], וּלְפָלָא עַל הָרַב פְּרִי מְגָדִים לֹא הֵעִיר מִכָּל זֶה. וְדַע דְּכָל זֶה דַּוְקָא בְּאַרְבַּע קוּנְדִּיסִין שֶׁאֵין מְחִיצָה בֵּינֵיהֶן רַק קָנָה מִלְּמַעְלָה עַל גַּבֵּיהֶן, אֲבָל אִם יֵשׁ שְׁתֵּי מְחִיצוֹת שְׁלֵמוֹת בִּשְׁתֵּי רוּחוֹת, וּבִשְׁאָר שְׁתֵּי הָרוּחוֹת אוֹ אֲפִלּוּ בְּאַחַת עָשָׂה כְּמִין צוּרַת הַפֶּתַח, מַשְׁמַע דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא נַעֲשָׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד עַל יְדֵי זֶה, וּרְאָיָה מֵהָא דְּקַיְימָא לָן דְּמָבוֹי הַמְּפֻלָּשׁ לִרְשׁוּת הָרַבִּים עוֹשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח מִצַּד אֶחָד וְלָחִי וְקוֹרָה מִצַּד אַחֵר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד (שבת פט״ז הט״ז) וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י״ז:

* וּלְהָרַמְבַּ״ם וְכוּ׳ אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד מְרֻבֶּה עַל הַפָּרוּץ. עַיֵּן בְּמַגִּיד מִשְׁנָה (שבת פט״ז הט״ז) שֶׁנִּתְקַשָּׁה עָלָיו מִסּוּגְיָא דְּעֵרוּבִין י״א (ע״א) דְּמַסִּיק שָׁם לְרִ״י דַּאֲפִילּוּ בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר מְהַנֵּי, וַהֲרֵי שָׁם הָיָה עַל יְדֵי אַרְבָּעָה קוּנְדָּסִין שֶׁהוּא פָּרוּץ לְגַמְרֵי, עַיֵּן שָׁם, וּבֶאֱמֶת לְפִי מַה שֶּׁהֵבֵאנוּ לְעֵיל פֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל דְּמַיְירֵי בְּשֶׁהָיוּ קָנִים בֵּינֵיהֶן, אִם כֵּן אֶפְשָׁר בִּפְשִׁיטוּת דְּמַיְירֵי שֶׁהָיָה עוֹמֵד מְרֻבֶּה עַל הַפָּרוּץ, וּכְבָר כָּתַבְנוּ וְהוֹכַחְנוּ (לעיל ד״ה כשכל) דְּהָרַמְבַּ״ם מְפָרֵשׁ גַּם כֵּן כְּפֵרוּשׁ זֶה. וְאַף דְּדִבְרֵי רַב יוֹסֵף דְּאָזֵיל בְּשִׁיטְתֵיהּ דְּרַב דְּאֵינוֹ מוֹעִיל צוּרַת הַפֶּתַח בְּפָרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד נִדְחוּ, מִשּׁוּם דְּלֹא קַיְימָא לָן כְּרַב בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, אֲבָל הֵיכָא דְּאִיכָּא עַל כָּל פָּנִים תַּרְתֵּי לְרֵיעוּתָא דְּהַיְנוּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר וְגַם פָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד, סְבִירָא לֵיהּ לְהָרַמְבַּ״ם דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא לֹא מְהַנֵּי:

יא * וְקָנָה עַל גַּבֵּיהֶן. וַאֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא סַגִּי:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דָּיוֹרִין (לט) דֶּרֶךְ לִהְיוֹת שָׁם פְּתָחִים הַרְבֵּה לְכָךְ הִתִּירוּ: (נז) עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח. לְאַפּוּקֵי (מ) אִם הָיָה הַהֶקֵּף כְּתִקּוּנוֹ אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פְּרָצוֹת יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, מְהַנֵּי צוּרַת הַפֶּתַח (מא) אֲפִלּוּ בְּבִקְעָה בְּאַרְבָּעָה רוּחוֹתֶיהָ אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַפָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד: (נח) לְפִרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. אֲבָל (מב) בְּעֶשֶׂר מוֹעִיל אֲפִלּוּ פָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד וַאֲפִלּוּ בְּבִקְעָה וַאֲפִלּוּ כָּל הָאַרְבַּע רוּחוֹת עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח, (מג) וּפְעָמִים מוֹעִיל אֲפִלּוּ בְּפִרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר כְּגוֹן בְּרוּחַ שְׁלִישִׁי שֶׁל מָבוֹי מְהַנֵּי צוּרַת הַפֶּתַח וַאֲפִלּוּ לַדֹּפֶן כֻּלּוֹ כְּשֶׁהוּא מְפֻלָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁשְּׁתֵּי דְּפָנוֹת שְׁלֵמוֹת וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שס״ד סָעִיף א׳: (נט) אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד וְכוּ׳. וְנָכוֹן לָחֹשׁ לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (מד) שֶׁגַּם דַּעַת הַסְּמַ״ג וְהַסְּמַ״ק הוּא כֵּן: יא (ס) קָנָה מִכָּאן וְכוּ׳. אֲפִלּוּ אֶחָד (מה) גָּבֹהַּ מֵחֲבֵרוֹ הַרְבֵּה וְהַקָּנָה הָעֶלְיוֹן (מו) מֻנָּח בְּשִׁפּוּעַ: (סא) וְקָנָה עַל גַּבֵּיהֶן. וְהוּא הַדִּין (מז) עַל יְדֵי חֲבָלִים: (סב) אֲפִלּוּ אֵינוֹ נוֹגֵעַ בָּהֶן. (מח) דְּאָמְרִינַן גּוּד אַסֵּיק וְהַקָּנִים עוֹלִים עַד הַחֶבֶל, וּכְגוֹן שֶׁהַחֶבֶל קָשׁוּר לְמַעְלָה לְאֵיזֶה דָּבָר: (סג) וְיִהְיוּ מְכֻוָּנִים וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁשְּׁנֵי הַקָּנִים יִהְיוּ מְכֻוָּנִים מַמָּשׁ נֶגֶד הַקָּנָה הָעֶלְיוֹן וְלֹא מְרֻחָק מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, וַאֲפִלּוּ אִם קָנָה אֶחָד לֹא הָיָה מְכֻוָּן כְּנֶגְדּוֹ אֶלָּא רָחוֹק כָּל שֶׁהוּא, פָּסוּל. (מט) וְהַטַּעַם, דַּאֲפִלּוּ אִם נֵימָא גּוּד אַסֵּיק הֲלֹא יִהְיֶה הַקָּנָה הָעֶלְיוֹן מִן הַצַּד וְלָא מְהַנֵּי וּכְדִלְקַמֵּיהּ. וְאִם שְׁנֵי הַקָּנִים שֶׁלְּמַטָּה אֵינָם מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, (נ) צָרִיךְ לְצַמְצֵם שֶׁקָּנָה עֶלְיוֹן שֶׁעַל גַּבָּן יִהְיֶה גַּם כֵּן בַּאֲלַכְסוֹן מְכֻוָּן נֶגֶד שְׁנֵי הַקָּנִים שֶׁתַּחְתָּיו: (סד) מִן הַצַּד. פֵּרוּשׁ, שֶׁלֹּא נָתַן הָעֶלְיוֹן עַל שְׁנֵי הַקָּנִים הָעוֹמְדִים אֶלָּא חִבְּרוֹ לָהֶם מִן הַצַּד, לְפִי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְפֶתַח שֶׁהַמַּשְׁקוֹף נִתָּן עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. א]וְדַע דְּמַה שֶּׁמֵּקֵל הַטַּ״ז (סק״ד) אֲפִלּוּ עֲשָׂאוֹ מִן הַצַּד אִם עֲשָׂאוֹ בְּגֹבַהּ הַקָּנָה בְּשָׁוֶה עִם הַקָּנָה מַמָּשׁ שֶׁאֵין הַקָּנָה הָעוֹמֵד בּוֹלֵט לְמַעְלָה מִן הַחֶבֶל, (נא) כָּל הָאַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עָלָיו וּסְבִירָא לְהוּ דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הַחֶבֶל עַל גַּבֵּי הַקָּנִים מַמָּשׁ. וְאִם הַקָּנָה שֶׁלְּמַעְלָה תָּחוּב בֵּין קָנָה לְקָנָה, שֶׁנֶּחֱקַק קְצָת בַּקָּנִים כְּעֵין שֶׁעוֹשִׂין הָאֻמָּנִים, וְהַקָּנִים עוֹדְפִין לְמַעְלָה עַל גַּב הַקָּנָה שֶׁמֻּנָּח בֵּינֵיהֶם,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

דְּבָרָיו נִרְאֶה דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם, אֲבָל מִסּוֹף דְּבָרָיו מַשְׁמַע דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ כְּהַתּוֹסָפוֹת, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְיַשֵּׁב דְּבָרָיו: י (לט) לְבוּשׁ (סעיף י): (מ) טור: (מא) לְבוּשׁ (שם): (מב) סְמַ״ג וּסְמַ״ק. וְאֶפְשָׁר דְּגַם דַּעַת הָרַמְבַּ״ם כֵּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד (שבת פט״ז הט״ז): (מג) הָרַב הַמַּגִּיד (שם): (מד) וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף. וּלְפִי הַנִּרְאֶה שֶׁגַּם דַּעַת הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל הוּא כְּהָרַמְבַּ״ם, עַיֵּן בְּפֵרוּשׁוֹ דַּף י״א: יא (מה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מו) פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יח). וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (בהגהות לשו״ע) מִסְתַּפֵּק אִם מֻנָּח הַרְבֵּה בְּשִׁפּוּעַ, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרֹא״ם (ח״ב כה). וְאִם רֹאשׁ הָאֶחָד מֻנָּח עַל גַּבֵּי קָנָה הַגָּבוֹהַּ וְרֹאשׁ הַשֵּׁנִי תָּלוּי כְּנֶגְדּוֹ בַּאֲוִיר מְחֻבָּר לַכֹּתֶל וְהַקָּנָה הַנָּמוּךְ מְכֻוָּן

תַּחְתֶּיהָ, בְּוַדַּאי מְהַנֵּי [מַחְדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (בהגהות לשו״ע)]: (מז) פּוֹסְקִים: (מח) חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (שם) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרֹא״ם (שם): (מט) כֵּן מוּכָח מִבֵּאוּר הַגְּרָ״א: (נ) כֵּן נִרְאֶה פָּשׁוּט. וּמַה שֶּׁכָּתַב בִּפְרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יט) שֶׁהַקָּנָה הָעֶלְיוֹן יִהְיֶה שׁוֹכֵב עֲלֵיהֶם מַמָּשׁ, נִרְאֶה דִּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה 'מְכֻוָּן' כְּנֶגְדָּם מַמָּשׁ, דַּהֲלֹא קַיְימָא לָן דְּאֵין צָרִיךְ לִגַּע: (נא) חָמַד מֹשֶׁה וְאֶבֶן הָעוֹזֵר וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק כט) וְקָרְבַּן נְתַנְאֵל (עירובין פ״א סי״ד אות ל) [וְכֵן הֵבִיא גַּם כֵּן בְּשֵׁם תּוֹרַת חַיִּים (יא. ד״ה צורת)] וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל. וְעַיֵּן בְּנִשְׁמַת אָדָם (כלל מח סק״ב) שֶׁכָּתַב שֶׁכֵּן מוּכָח גַּם כֵּן מֵהָרִיטְבָּ״א (יא. ד״ה במאי) דְּלֹא כְּוָותֵיהּ, גַּם מֵחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א הַנִּדְפָּס מֵחָדָשׁ בְּסוּגְיָא זוֹ (יא.) מוּכָח גַּם כֵּן דְּלֹא כְּוָותֵיהּ, עַיֵּן שָׁם:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״כ) כתב שטוב להחמיר לכרכו ע״ג הקנה ממש.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah